

een zwakke (en tot mislukken gedoemde) poging tot tegenwerking. 'Veel nachten' (nachten vóór een transport) 'heb ik', aldus S. van den Bergh, 'tot 's morgens 8 uur in de transportkartotheek gestaan . . . Meest 's morgens in de vroege om 5 of 6 uur, soms later, kwam Gemmeker persoonlijk binnenstappen om het *meestal dan nog inkomplete transport*' (wij cursiveren)

'aan te vullen tot het vereiste aantal. Met energieke, zelfbewuste stappen schreed hij door de lange gang die naar de kartotheek leidde. Het Joodse personeel drukte zich eerbiedig tegen de wanden. Zijn gevolg bestond uit een of twee *Dienstleiter* die zich heftig inspanden de tred van hun baas na te bootsen.

. . . Na een paar woorden met de toegesnelde *Dienstleiter* (van de registratie) te hebben gewisseld, begon Gemmeker persoonlijk wat kaarten uit de bakjes te nemen, achteloos met gehandschoende hand, de sigaret schuin in de mondhoek, als stond hij aan de grabbelton van een *fancy-fair*¹ -

en dan waren tenslotte de kaarten van alle te deporteren personen gelicht: duizend plus enkele tientallen.

De lijst met de personalia werd in allerijl getypt: er gingen kopieën naar de *Lagerkommandantur*, naar *IV B 4*-Den Haag, naar de *Zentralstelle für jüdische Auswanderung* te Amsterdam, naar de Joodse Raad (zolang deze bestond), naar de *Antragstelle* (zou er nog bericht komen inzake het *Palestina-certificate* van A en de Engelse nationaliteit van B?), en ook de *Kommandant* van de *Begleitmannschaft* moest een paar exemplaren van de deportatielijst krijgen. Intussen werden, ook al in allerijl, de op de deportatielijst voorkomende namen uitgesplitst naar de barakken waar de betrokkenen gehuisvest waren. Per barak werd een baraklijst getypt, in drievoud: één exemplaar voor de administratie, één voor de barakleider, één voor Pisk, het hoofd van de Ordedienst. Pisk kreeg dus alle baraklijsten in handen: *zijn* taak was het, uit barak na barak de mensen op te laten halen wier namen op de baraklijsten stonden.

Midden in het kamp (wij hebben het over de situatie na begin november '42) stond de deportatietrein in de regel dan al te wachten; die was de avond tevoren aangekomen.

In de grote barakken waarin de *Transportfreien* sliepen, had in de nacht na aankomst van de trein vrijwel niemand een oog dichtgedaan. Angst waarde er rond: wie zou morgenochtend moeten vertrekken, wie zou mogen blijven? Sommigen lagen of zaten te zwijgen, anderen praatten onophoudelijk, enkelen baden van tijd tot tijd. Het werd licht. De barakleider werd

¹ S. van den Bergh: *Deportaties*, p. 24.